

Fréttabréf

2012

2 tbl. 6. árg.

Júní 2012

SMS Viðvörðunarkerfi
almanavarna

Viðbragðsáætlun
vegna
gróðurelda

Nýtt forrit fyrir
snjallsíma -
112 – Iceland

Æfingar vegna
sjóslýsa

Æfingar vegna
flugslýsa

Virkjun Samhæfingar-
stöðvarinnar vegna
æfinga

Heilbrigðisþjónustan
og hamfarir

Viðbragðsáætlanir
heilbrigðisstofnan

Fræðsla fyrir áhöfn
Samhæfingar-
stöðvarinnar

Æfing
Neyðarstjórnunar
Landsnets

Undirbúningur æfinga

Umdæmissamningar
við hjálparlið

Eyjafjallajökulgosið
og Alþjóðaflugmála-
stofunin

Nýr starfsmaður í
almanavarnadeild

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

ALMANAVARNADEILD

SMS viðvaranir til íbúa og ferðamanna í farsíma. Viðvörðunarkerfi sem getur sent neyðarskilaboð (SMS) í farsíma vegna hættu hefur verið þróað til notkunar fyrir almanavarnir hér á landi. Kerfið virkar með þeim hætti að hægt er að senda boð um yfirvofandi hættu í farsíma til íbúa og ferðamanna á fyrirfram ákveðnum svæðum. Eftir að landsvæði hefur verið valið getur Neyðarlínan kallað fram all farsíma, erlenda og innlenda,

Frá fyrstu prófun á SMS viðvörðunarkerfi almanavarna í Samhæfingarstöðinni Skógarhlíð (mynd: Júlíus Sigurjónsson).

Kerfið var prófað þriðjudaginn 29. maí er prófunarboð voru send í farsíma á þjónustusvæði í og við Vík í Mýrdal. Kerfið var aftur prófað þann 16. júní þegar boðunarpróf voru send samkvæmt viðbragðsáætlun vegna gróðurelda í Skorradal. Báðar þessar prófanir gengu mjög vel og á fyrstu mínútunum höfðu boðin borist í flesta farsíma á þjónustusvæðum símafyrirtækjanna. Viðvörðunarkerfið er mikilvægt skref í að auka öryggi íbúa landsins og ferðamanna og verður það notað ásamt öðrum hefðbundnum viðvörðunum almanavarna.

Viðbragðsáætlun vegna gróðurelda. Lokadrög að viðbragðsáætlun vegna gróðurelda í Skorradal voru kynnt á Hvanneyri fyrir sumarhúsaeigendum, íbúum og landeigendum þann 14. júní. Sveitarstjórn Skorradalshrepps, almanavarnanefnd Borgarfjarðar og Dala, lögreglan og slökkvilið fóru yfir áætlunina ásamt fulltrúum frá almanavarnadeild ríkislögreglustjóra, Skógrækt ríkisins, Vegagerðinni og Mannvirkjastofnun. Um 80 manns komu á kynninguna. Boðunarþáttur áætlunarinnar var prófaður þann 16. júní en þá voru send SMS viðvörðunaboð í farsíma á svæði sem tengdir eru sendum í og við Skorradal.

Nýtt snjallsímaforrit – 112- Iceland. Öryggistæki fyrir eigendur snjallsíma bættist nýverið í verkfærakistu almanavarna. Hér er um að ræða svonefnt „app“ eða snjallsímaforrit (fyrir iPhone og Android síma) sem gerir íbúum og ferðamönnum með snjallsíma kleift að ná sér í ókeypis forrit, sem skráir GPS-slóð á ferðalögum og er jafnframt með möguleika á að kalla eftir hjálp í neyð. Kerfið virkar innan þjónustusvæða farsíma og er auðvelt í notkun. Upplýsingar sem berast í kerfið munu eingöngu verða notaðar ef til leitar eða björgunar kemur. Valitor kostaði forritið en framkvæmdin er í höndum Neyðarlínunnar. Hægt er að nálgast forritið á vefsíðunni www.safetravel.is.

Æfingar vegna sjóslysa (ferjur, hvalaskoðunarbátar og önnur farþegaskip). Undanfarið hefur almannavarnadeildin í samstarfi við yfirvöld og viðbragðsaðila í héraði ásamt Landhelgisgæslu Íslands staðið fyrir æfingum í tengslum við gerð viðbragðsáætlana vegna slysa á sjó og í höfnum. Gerð viðbragðsáætlana, fyrir farþega og bílferjuna Norrænu og önnur farþegaskip ásamt viðbragðsáætlun vegna hvalaskoðunarbáta á Skjálfanda og annarra farþegaskipa er nánast lokið og verða þessar tvær áætlanir að öllum líkindum undirritaðar á komandi vikum. Skrifborðsæfing var haldin í björgunarsveitarhúsinu á Egilsstöðum þann 30. maí síðastliðinn þar sem aðgerðarstjórn, vettvangsstjórn, verkþáttastjórn, nokkrir fulltrúar almannavarnadeildar og Landhelgisgæslu Íslands í Samhæfingarstöðinni í Skógarhlíð, tóku þátt. Markmið þessarar æfingar var að láta reyna á nýja viðbragðsáætlun fyrir Norrænu og önnur farþegaskip. Æfingin tókst vel til og nokkur atriði komu í ljós sem þurfti að skoða nánar og lagfæra í áætluninni fyrir endanlega samþykkt hennar.

Vettvangsæfing var haldin á Húsavík og Skjálfanda dagana 8. – 9. júní, þar sem fullmönnuð Samhæfingarstöð, aðgerðarstjórn, vettvangsstjórn ásamt viðbragðsaðilum frá heimahéraði og af Eyjafjarðarsvæðinu, almannavarnadeild, fulltrúum Landhelgisgæslu Íslands og rekstraraðilum hvalaskoðunarfyrirtækja, tóku þátt. Fjöldahjálparstöð og samráðshópur áfallahjálpar voru einnig virkjuð. Æfingin hófst með því að neyðarkall barst frá hvalaskoðunarbáti til stjórnstöðvar Landhelgisgæslunnar og í framhaldinu boðaði Neyðarlína samkvæmt boðunarlista áætlunarinnar.

Markmið æfingarinnar voru þau helst að láta reyna á nýja viðbragðsáætlun fyrir hvalaskoðunarbáta og önnur farþegaskip, láta reyna á fjarskiptakerfi með gáttun milli TETRA fjarskipta og VHF fjarskipta og láta reyna á uppsetningu söfnunarsvæðis slasaðra og flæði þolenda frá slysasvettvangi og í gegnum söfnunarsvæði slasaðra. Æfingin þótti takast mjög vel til og ekki sakaði að veður var með besta móti. Alls tóku um 230 manns þátt í æfingunni í heild sinni. Um 40 leikarar sáu um hlutverk þolenda, aðstandenda og fjölmíðla á æfingunni. Að sögn heimamanna gaf æfingin þeim aukna tilfinningu fyrir því hver mannaflapörfin er til að takast á atvik í líkingu við það sem æfingin gekk út á. Verið er að vinna að rýnskýrslu vegna æfingarinnar.

Almannavarnaæfingar vegna flugslysa á Keflavíkurflugvelli og Þingeyri. Tvær flugslysaæfingar voru haldnar í maí. Þann 5. maí var umfangsmikil flugslysaæfing á Keflavíkurflugvelli í samstarfi lögreglustjórans á Suðurnesjum, ISAVIA ohf. og almannavarnadeild ríkislögreglustjóra. Æfð var stjórnun og skipulag viðbragða samkvæmt Flugslysaáætlun Keflavíkurflugvallar 2012. Allir viðbragðþættir vegna flugslyss voru æfðir en líkt var eftir brotlendingu flugvélar á flugvöllinum með 40 – 60 manns um borð. Alls tóku um 360 manns þátt í æfingunni, viðbragðsaðilar á Suðurnesjum, viðbragðsaðilar á höfuðborgarsvæðinu, flugvallarstarfsmenn, slökkvilið, lögregla, Landhelgisgæslan, Slysavarnafélagið Landsbjörg, heilbrigðisstarfsmenn, Rauði krossinn, flugrekendur og flugafgreiðsluaðilar, prestar og rannsóknaraðilar auk fjölda sjálfboðaliða sem léku flugfarþega og aðstandendur.

Önnur en umfangsminni æfing var á Þingeyrarflugvelli 12 maí og þar tóku um 80 manns þátt í æfingu á stjórnun og skipulagi Flugslysaáætlunar Þingeyrar. Þar var æfð brotlending er erlend farþegavél með 21 farþega sem brotlenti við flugbrautina. Nemendur í grunnskólanum á Þingeyri og Björgunarfélags Ísafjarðar tóku þátt í æfingunni sem slasaðir farþegar og viðbragðsaðilar lögreglu, slökkviliðs, Slysavarnafélaginu Landsbjörg, Rauða krossins og flugvallarstarfsmenn æfðu viðbrögð.

Virkjun Samhæfingarstöðvar (SST) vegna flug- og sjóslýsaæfinga. Ákveðið var að fullmanna SST þann 5. maí síðastliðinn vegna flugslysaæfingar á Keflavíkflugvelli. Allt gekk vel á æfingunni, gerðar voru fréttatilkynningar og tvær stöðuskýrslur voru unnar. Sú nýbreytni var á þessari æfingu að starfsmaður Icelandair var með áhöfninni í SST og skráði hann niður aðgerðir flugrekanda í þessari æfingu. Aðilar voru sammála um að það væri til bóta að hafa flugrekanda innan dyra. Einnig voru fulltrúar samráðshóps áfallahjálpar kallaðir út til að vera með á þessari æfingu og töldu þeir sig hafa lært mikið og að það væri kostur að gera ráð fyrir fulltrúum samráðshópsins á stórum æfingum. Aftur var stöðin fullmönnuð þann 7. júní vegna sjóslýsaæfingar á Skjálfanda við Húsavík þegar æfð var ný viðbragðsáætlun „Hópslys á Húsavík, hvalaskoðunarbatar og önnur farþegaskip“. Auk hefðbundinnar áhafnar SST var fulltrúi Siglingamálastofnunar með í æfingunni og var hann einnig með samskiptaæfingu við útgerðar- og hafnaraðila.

Heilbrigðisþjónustan og hamfarir. Nú er hafin skoðun á verkefnum heilbrigðisþjónustu í hamförum. Fundur var haldinn þann 15. maí með ritstjórum sniðmáts að viðbragðsáætlun fyrir heilbrigðisþjónustuna, ritsstjórn viðbragðsáætlunar Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins og fulltrúa velferðarráðuneytisins. Á fundinum lögðu stjórnendur Heilbrigðisstofnunar Suðurlands fram mikilvægar upplýsingar frá jarðskjálfanum á Suðurlandi árið 2008 og frá eldgosunum árin 2010 og 2011. Framundan er vinna við að færa þessar upplýsingar inn í næstu útgáfu að sniðmáti fyrir viðbragðsáætlanir heilbrigðisstofnana. Á fundinum kom fram mikilvægi þess að allar heilbrigðisstofnanir þurfa að eiga viðbragðsáætlanir sem unnið eftir og allir verða að þekkja sitt hlutverk. Sjúkrahús verða að vera sterkbyggð og þola hamfarir. Eins verða stjórnendur að geta kallað eftir aðstoð frá lögreglu og björgunarsveitum, ef svo ber undir.

Fræðsla fyrir áhöfn Samhæfingarstöðvarinnar (SST). Boðið er upp á fræðslu fyrir áhöfn SST einu sinni í mánuði yfir vetrartímann og þann 4. maí var síðasti fyrirlestur þessa vetrar á fræðsludagskrá SST. Sveinn Kristján Rúnarsson, yfirlögregluþjónn á Hvolsvelli fjallaði um samskipti aðgerðastjórna og Samhæfingarstöðvarinnar í aðgerðum. Almenn ánægja var með þennan fyrirlestur en þar var lögð áhersla á formleg samskipti sem fylgdu stöðu en ekki persónu. Góð mæting var á fundinum. Að loknum sumarleyfum eru fræðslumorgnar aftur á dagskránni. Í september er gert ráð fyrir að áhöfnin fari í heimsókn um borð í varðskipið Þór.

Viðbragðsáætlanir heilbrigðisstofnana. Í janúar 2009 var gefið út sniðmát að viðbragðsáætlun fyrir heilbrigðisstofnanir. Jafnframt voru allar heilbrigðisstofnanir hvattar til þess að aðlaga sínar áætlanir að þessu sniðmáti. Markmið með þessari vinnu er annars vegar að auðvelda heilbrigðisstofnunum að vinna sínar áætlanir og hins vegar að auðvelda áhöfn SST og öðrum viðbragðsaðilum að finna nauðsynlegar

upplýsingar þegar á þarf að halda. Núna hafa svo til allar heilbrigðisstofnanir skilað uppfærðum áætlunum og eru þær vistaðar í SST. Nú er unnið að annarri útgáfu sniðmátsins og þar verða upplýsingar um verkefni heilbrigðisþjónustunnar í hamförum með áherslu hlutverk heilsugæslunnar. Heilsugæsla höfuðborgarsvæðisins hefur þegar hafist handa við undirbúning að áætlanagerð.

Æfing Neyðarstjórnunar Landsnets. Æfing var haldin af Neyðarstjórn Landsnets 16. maí. Fyrir æfinguna var námskeið í notkun TETRA en æfð voru samskipti og fjarskipti með TETRA vegna yfirvofandi hættu á stóru Kötlugosi með tilheyrandi öskufalli og flóðahættu. Almannavarnir voru í raunsamskiptum með TETRA við neyðarstjórnina. Einnig voru æfð samskipti við RARIK, Landsvirkjun, HS Veitur og fjölmiðla. Við eldgos í Kötlu þarf að huga að ljósleiðurum, háspennulínunum, ýmsum tengivirkjum og aflstöðvum svo og truflunum og rofi á fjarskiptum. Við neyðarstjórnun Landsnets er unnið eftir gátlistum og verklagsreglum og viðbragðsáætlun neyðarstjórnunar.

Undirbúningur almannavarnaæfinga. Í vetur hefur verið unnið að gerð gátlista fyrir ráðgjafa á almannavarnaæfingum. Markmið með gerð þessara gátlista er að auðvelda ráðgjöfum störf á vettvangi og einnig að bæta rýni hvernar æfingar þannig að úrbætur í kjölfarið verði markvissari. Gerðir hafa verið gátlistar fyrir ráðgjafa aðgerðastjórnar og vettvangsstjórnar og einnig fyrir ráðgjafa vettvangsstóranna samkvæmt neyðarskipulagi almannavarna, það er: ráðgjafa björgunarstjóra, aðhlyningarstjóra, gæslustjóra og flutningsstjóra. Einnig er lokið við gerð gátlista fyrir ráðgjafa með fjöldahjálpar og ráðgjafa með samráðhópi áfallahjálpar. Á sjóslýsaæfingu sem haldin verður þann 9. júní næstkomandi á Skjálfanda verða þessir gátlistar prófaðir sérstaklega og skoðað hvort eitthvað megi laga. Þá hefur einnig verið unnið að gerð sniðmáts fyrir rýnskýrslu almannavarnaæfinga. Bæði gátlista og sniðmát er að finna á vefsíðu almannavarnadeildarinnar.

Umdæmissamningar við hjálparlið almannavarna. Þann 7. mars síðastliðinn voru undirritaðir í SST samningur og samkomulag um verkefni hjálparliðs almannavarna í almannavarnaáðgerðum, það er verkefni starfsmanna og sjálfboðaliða Slysavarnafélagsins Landsbjargar og starfsmanna og sjálfboðaliða Rauða kross Íslands. Í samkomulagi og heildarsamningi kemur fram hvatning til almannavarnanefnda og lögreglustjóra hvers lögregluumdæmis um gerð samninga við hjálparlið almannavarna í hverju lögregluumdæmi. Á fundi með fulltrúum lögreglu, björgunarsveita Slysavarnafélagsins Landsbjargar og deilda Rauða kross Íslands í Hafnarfirði þann 21. maí var samningurinn og samkomulag við félagasamtökin kynnt sérstaklega ásamt sniðmáti umdæmissamninga. Sniðmátið er samvinnuverkefni almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra, Slysavarnafélagsins Landsbjargar og Rauða kross Íslands. Á fundinum hófst vinna við gerð umdæmissamninga og voru fundarmenn sammála um að ljúka við gerð samninga í öllum lögregluumdæmum fyrir 19. október næstkomandi en þá helgi verður ráðstefnan BJÖRGUN haldin á vegum Slysavarnafélagsins Landsbjargar. Vel var mætt á fundinn.

Eyjafjallajökulsgosið og Alþjóðaflugmálastofnunin. Nýverið kom út skýrsla um eldgos í Eyjafjallajökli 2010 sem unnin var fyrir Alþjóðaflugmálastofnunina ICAO af starfsmönnum Veðurstofu Íslands, Jarðvísindastofnun Háskóla Íslands og almannavarnadeild ríkislögreglustjóra. Þar er farið yfir vöktun, viðbúnað og viðbrögð þessara stofnana vegna eldgossins í Eyjafjallajökli. Hægt er að nálgast skýrsluna á vefsíðu Veðurstofu Íslands á slóðinni <http://en.vedur.is/about-imo/publications/2012/>.

Nýr starfsmaður í almannavarnadeildinni. Í lok síðasta árs var auglýst eftir verkefnastjóra til starfa í almannavarnadeildinni. Mikill áhugi var á starfinu og bárust hátt í 100 umsóknir um starfið. Björn Oddsson jarðvísindamaður hefur verið ráðinn verkefnastjóri og er hann boðinn velkominn til starfa.